

Helmi Mäelo

in memoriam

Helmi Mäelo oma 80. sünnipäeval 13. aprillil oli meie keskel nooruslikult rõõmus ja energiline. Pen-klubi kongressist võttis ta veel agaralt osa. 17. juulil kell 7 hommikul kustus aga tema elutuli.

Helmi Mäelo armastas elu, nagu ta ise ütles. Helmi Mäelo elu oli rikas, täis rõõmu ja kurbust, võitlust ja tööd.

Vaatleme lühidalt Helmi Mäelo elukäiku tema jäädavalt lahkumise puhul.

Helmi Mäelo sündis 13. aprillil 1898 Rõngu kihelkonnas, Uderna vallas Morjentsi taluperemehe Mihkel ja Mari Pett'i 7-da lapsena. Õppis Uderna ministeeriumi koolis, kust koolijuhataja Jaan Rootsi (Olav Rootsi isa) soovitusel siirdus ENKS-i Tütarlaste Gümnaasiumi Tartus ja hiljem õppis Tartu Ülikoolis õigusteadust.

Eesti Noorsoo Rahvuslik Liit asutati 1917.a. Helmi Mäelo liitus sellesse aktiivse liikmena ja hiljem sekretärina. Harry Moora oli Liidu kandvamaid jõude ja ideolooge, täites ka esimehe ülesandeid. Moora järele tuli esimeheks Albert Kivikas ja hiljem Alfred Koort. E.N. Rahvuslik Liit kutsus kokku 1919.a. üleriigilise õppiva noorsoo kongressi, kus ta kõneles esmakordselt karskusküsimusest. Selle tema esimese karskuskõne koostamiseks andnud talle juhatast Helmi Põld, kellega jäi püsima tihe sõprus-side pikkadeks aastateks.

Samal aastal võttis ta osa Helsingis toimuvast IX Põhjamaade karskus-kongressist. Pärast kongressi lõppu võimaldati tal jääda Soome, et õppida soome keelt. 1922.a. määrati ta Eesti Karskusliidu organisaatoriks - välis-jõuks.

H. Mäelo võttis osa Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse ja naisüliõpilaste seltsi "Ilmatari" asutamisest ja nende tegevusest.

Helmi Pett abiellus Bernhard Mäeloga ja neid laulatas prof. H.B. Rahamägi Tartu Ülikooli kirikus 29. sept. 1923.

Märtsis 1923 korraldati Tartu "Vanemuise" väikeses saalis kolme-päevane naiste karskuspäev üle 300 osavõtjaga. Selle tulemuseks oli Naiste Karskusliidu asutamine. Helmi Mäelo oli Naiste Karskusliidu peasekretäriks ja kuukirja "Eesti Naine" peatoimetajaks kuni 1940. aastani.

Naiste Karskusliidu algatusel organiseeriti iga aasta teisel maikuu pühapäeval emadepäev, millist traditsiooni jätkatakse tänapäevalgi.

Helmi ja Peeter Põllu soovitusel tutvus ta Tartu linna majapidamisega. H.M. valiti Tartu linna eelarve- ja hoolekandekomisjoni liikmeks. Hoolekandeosakonna kodustel käikudel koges ta, et puuduse ja viletsuse suuri maks põhjustajaks oli joomine.

Poliitiliselt kuulus Helmi Mäelo Eesti Rahvaerakonda. H.M. oli Rahvaerakonna Tartu naisosakonna esimeseks esinaiseks.

Paguluses võttis Helmi Mäelo vilkalt osa poliitilisest tegevusest, abistamistööst ja kultuurielust. Ta oli pensionärina veel pikki aastaid Balti Humanistliku ühingu teenistuses. Tema rahvusliku tegevuse hindamiseks valis Eesti Komitee Helmi Mäelo oma au liikmeks.

Seltskondlikule ja poliitilisele tegevusele lisandus teine kõrvalhuvi - kirjanduslik tegevus. Helmi Mäelo on kirjutanud 27 raamatut. Eriti rõõmus oli ta, et oma raamatu "Jag älskar liivet" kaudu sai ta iseseisvat Eestit rootslastele tutvustada. Teda rõõmustasid ajakirjanduse retsensioonid ja eriti see, et raamatut saavad avalikud raamatukogud.

Helmi Mäelo oli kindlate seisukohtadega otsekohene võitluseinimene. Tema otsekohesus võis mõnelegi meelehärma sünnitada. Ta ütles, et teeseldud kiitus on vastumeelsem otsesest kriitikast.

"Elutegevuses" lk. 260 kirjutab Helmi Mäelo: "Pikkade aastate perspektiivis kodumaa aegadele tagasi mõeldes olen kujutluses Eesti omariikluse perioodi jaganud kaheks: k o v a d e k s ja s u v o k s. Esimesed kümme aastat tegutseti ja töötati nagu puhkeval kevadel, järgmised kümme aastat elati läbi suviseid vahelduvaid päevi, kuni raske rajuilm valmivale viljale ja rikkale elutegevusele purustava hoobi andis".

Heinrich Mark